

Moskwa z perspektywy diabła, diabeł na tle Moskwy – obraz stolicy ZSRR w *Mistrzu i Małgorzacie* Michaiła Bułhakowa

1. Cele lekcji

a) Wiadomości

Uczeń zna powieść M. Bułhakowa *Mistrz i Małgorzata*. Wie, jaka wizja miasta została zawarta w powieści i jakie są realia panujące w dzisiejszej Moskwie.

b) Umiejętności

Uczeń potrafi na podstawie powieści opisać Moskwę lat 30. XX wieku.

Rozumie, jak miasto może determinować zachowania i postawy żyjących w nim ludzi.

Uczeń opisuje miasto, dzielnicę lub dom bliskie lub ważne dla siebie.

Uczeń analizuje dzieło literackie – selekcjonuje i wyszukuje odpowiednie fragmenty utworu.

2. Metoda i forma pracy

Metoda oglądowa: uczniowie oglądają zdjęcia, film dokumentalny (opcjonalnie) prezentujące współczesną Moskwę.

Metoda podająca: nauczyciel przybliży uczniom sytuację społeczno-polityczną Związku Radzieckiego lat 30.

Metoda zajęć praktycznych: uczniowie próbują wcielić się w postać Wolanda i opisują swoje wrażenia dotyczące stolicy Rosji. Następnie analizują utwór pod kątem tematu lekcji.

Wyszukują i odczytują odpowiednie fragmenty *Mistrza i Małgorzaty*. Ostatnia część zajęć ma charakter ekspresyjny. Uczniowie opisują miejsce, w którym żyją.

3. Środki dydaktyczne

1. Michaił Bułhakow, *Mistrz i Małgorzata*.
2. Powiększone zdjęcia Moskwy ze szczególnym uwzględnieniem miejsc, w których rozgrywają się poszczególne wątki powieści (zdjęcia przedstawiające Moskwę z lat 20-30. XX wieku, a także stan dzisiejszy).
3. Film dokumentalny przedstawiający obrazy współczesnej Moskwy (opcjonalnie).

4. Przebieg lekcji

a) Faza przygotowawcza

Wprowadzenie uczniów w miejsce i czas powieści.

Moskwa porewolucyjna, sytuacja polityczno-gospodarcza, życie literackie.

Sytuacja i pozycja pisarza w tym okresie, Związek Literatów, socrealizm w literaturze, ale przede wszystkim w architekturze.

Prezentacja zdjęć Moskwy z tego okresu; na ich podstawie próba wcielenia się w postać turysty, który podobnie jak Woland, po raz pierwszy przybywa do Moskwy i stara się wyrobić sobie zdanie na temat jej mieszkańców i samego miasta. Uczniowie prezentują swoje wyobrażenia.

b) Faza realizacyjna

Wymienienie miejsc, w których mają miejsce wydarzenia powieści.

Głośne czytanie fragmentów prezentujących stosunek mieszkańców Moskwy do Wolanda i jego diabelskiej świty.

Uczniowie próbują odpowiedzieć na pytanie: Dlaczego ekstrawagancka grupa Wolanda nie wzbudza swoim pojawieniem się w stolicy sensacji, a w zasadzie pozostaje niezauważona? Odnalezienie fragmentów stanowiących opis życia mieszkańców Moskwy tamtego okresu, ich zwyczajów i manier.

Prezentacja przez wybranych uczniów miejsca, w którym się wychowali i mieszkają.

Próba zastanowienia się, jak okoliczność otoczenia, w którym dorasta człowiek, wpływa na jego późniejszą postawę w życiu.

c) Faza podsumowująca

Dyskusja. Miasto jako miejsce realizacji życiowych szans człowieka czy moloch przygniatający go swoim ciężarem i deprawujący duszę? Dlaczego Moskwa Bułhakowa jest bardziej piekielna niż sam diabeł, który postanowił ją odwiedzić?

5. Bibliografia

1. Bułhakow M., *Mistrz i Małgorzata*, przekł. I. Lewandowska, W. Dąbrowski, wstęp A. Drawicz, oprac. tekstu i przypisy G. Przebinda, Wrocław, Ossolineum 2005, BN II 229
2. Drawicz A., *Mistrz i Diabeł. Rzecz o Bułhakowie*, Warszawa, Muza 2002.

6. Załączniki

b) Zadanie domowe

Wyobraź sobie, że Woland ze swoją świtą postanowili urządzić bal w Moskwie, ale przez pomyłkę trafili do Twojego miasta. Z ich perspektywy opisz mieszkańców i okolicę, która jest Ci bliska. (Praca pisemna. Objętość pracy – około 600 słów).

7. Czas trwania lekcji

45 minut

8. Uwagi do scenariusza

Moskwa jest jednym z najbardziej intrygujących miast świata. Nie ma chyba na naszym globie takiego miejsca, gdzie na ulicach można dostrzec tyle bogactwa, rozrzutności, a z drugiej strony biedy i rozpaczy. Moskwa to miasto kontrastów, które trudno jest zrozumieć mieszkańcom innych miast.

Diabeł, Michaił Bułhakow i Moskwa – to połączenie isticie wybuchowych składników daje gwarancję, że lekcja poświęcona *Mistrzowi i Małgorzacie* nie będzie nudna.